

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 258/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen maahanmuuttajien toimeentuloedellytyksen täyttymisestä koronakriisin aikana

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Kauman /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 258/2020 vp:

Paljonko Suomessa oleskelevan ulkomaalaisen tulee poikkeusolojen aikana ansaita säilyttääkseen oleskelulupansa ja

voidaanko koronakriisin ajaksi joustaa tiukasta tulkinnasta, ettei eri alojen tuloja voi yhdistää, ja näin ollen mahdollistaa tulojen yhdistäminen eri aloilta toimeentuloedellytyksen täyttämiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Oleskelulupia myönnetään eri perustein, joista säädetään ulkomaalaislaissa (301/2004), laissa kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten (907/2017) eli ns. kausityölaissa, laissa kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä (908/2017) eli ns. yrityksen sisällä siirtyviä koskevassa laissa ja laissa kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella (719/2018) eli ns. opiskelijoita, tutkijoita ja vapaaehtoistyöntekijöitä koskevassa laissa. Oleskelulupa voidaan siten myöntää esimerkiksi työperusteisesti (mm. työntekijän oleskelulupa, kausityöhön oikeuttava lupa), perheenjäsenelle (perheenjäsenen oleskelulupa), opiskelijalle (opiskelijan oleskelulupa) tai kansainvälistä suojelua saavalle.

Työntekijän oleskelulupa on pääsääntöisesti rajoitettu ammattialakohtaiseksi. Henkilö voi siis yleensä vaihtaa työpaikkaa vapaasti, jos hänelle on myönnetty työntekijän oleskelulupa tietylle ammattialalle, lupa on voimassa ja uusi työ on samalla ammattialalla. Henkilö voi myös työskennellä useammalle työnantajalle ja tulot voivat siten koostua monesta eri työstä. Jos henkilölle on myönnetty oleskelulupa tiettyä työtehtävää varten esimerkiksi erityisasiantuntijaksi, henkilö voi vastaavasti tehdä samankaltaista työtä myös toisen työnantajan palveluksessa. Myös tällöin tulot voivat koostua monesta eri työstä. Jos työntekijän oleskelulupa on myönnetty vain tietyn työnantajan palvelukseen ja henkilö haluaa kuitenkin vaihtaa työnantajaa tai alaa, hänen pitää hakea uutta oleskelulupaa.

Toimeentuloedellytyksestä oleskelulupaa myönnettäessä säädetään yleisesti ulkomaalaislain 39 §:ssä. Työntekoa varten myönnettäviin oleskelulupiin sovellettavasta toimeentuloedellytyksestä säädetään lisäksi työntekijän oleskelulupien osalta ulkomaalaislain 73 §:n 3 momentissa ja muiden ansiotyötä varten myönnettävien oleskelulupien osalta 77 §:n 3 momentissa. Työntekijän

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 258/2020 vp

oleskeluluvan osalta toimeentulon riittävyyden harkitsee työ- ja elinkeinotoimisto. Muiden ansiotyötä varten myönnettävien ensimmäisten oleskelulupien osalta toimeentulon riittävyyden harkitsee ja ratkaisun asiassa tekee Maahanmuuttovirasto.

Ulkomaalaislain 73 §:n 3 momentin sekä 77 §:n 3 momentin mukaan toimeentulon on oltava turvattu nimenomaan ansiotyöstä saatavalla tulolla, ei siis esimerkiksi hakijan säästöillä tai muulla varallisuudella. Toimeentulon on oltava turvattu oleskeluluvan voimassaolon ajan. Ulkomaalaisella on siis oltava tuloja riittävän säännöllisesti siten, että toimeentulo on laskennallisesti turvattu koko luvan keston ajan. Toimeentuloedellytyksen katsotaan täyttyvän, kun kokoaikaisesta työstä maksettava palkka on vähintään kyseiseen työhön sovellettavan työehtosopimuksen vähimmäistason mukainen. Ellei soveltuvaa työehtosopimusta ole, palkan tulisi vastata samankaltaisista tehtävistä maksettavaa yleistä palkkatasoa. Jos työehtosopimusta ei ole, bruttopalkkasi on oltava vuonna 2020 vähintään 1 236 euroa kuukaudessa.

On kuitenkin huomioitava, että oleskelulupiin, jotka on myönnetty jollain muulla kuin työnteon perusteella, liittyy usein työnteko-oikeus eikä henkilö yleensä tarvitse erillistä lupaa työntekoon. Näin esimerkiksi, kun oleskelulupa on myönnetty perhesiteen perusteella tai ulkomaalainen on saanut kansainvälistä suojelua. Tällöin kyseessä on rajoittamaton työnteko-oikeus ja henkilö voi siten työskennellä millä tahansa alalla ja tulot voivat myös koostua eri alojen työstä. Myös opiskelijoilla on työnteko-oikeus mutta se on ajallisesti rajoitettu, eli opiskelijakin voi työskennellä millä alalla tahansa ja tulot voivat koostua eri alojen työstä, kunhan keskimäärin ei ylity 25h /vko (lukuvuoden aikana).

Vuonna 2019 myönnettiin noin 13 000 perheenjäsenen ensimmäistä oleskelulupaa ja 10 500 jatkolupaa sekä kansainvälistä suojelua sai hieman vajaa 3 000 henkilöä. Näillä kaikilla henkilöillä on rajoitukseton työnteko-oikeus. Ensimmäisiä työperusteisia oleskelulupia myönnettiin vuonna 2019 noin 12 000 ja jatkolupia reilu 9 000. Näissä työnteko on aina jotenkin rajoitettua.

Hallitus antoi 2.4.2020 esityksen laeiksi ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 36/2020 vp). Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksen muutettuna ja tasavallan presidentti vahvisti 9.4.2020 muutokset ulkomaalaislakiin (208/2020), kausityölakiin (209/2020), yrityksen sisällä siirtyviä koskevaan lakiin (210/2020) ja opiskelijoita, tutkijoita ja vapaaehtoistyöntekijöitä koskevan lakiin (211/2020). Muutokset tulivat voimaan 9.4.2020 ja ovat voimassa 31.10.2020 asti. Lakimuutokset mahdollistavat, että maassa työperusteisilla oleskeluluvilla tai kausityölain mukaisilla luvilla oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset voivat vaihtaa työnantajaa ja ammattialaa ilman jatkoluvan hakemista. Ulkomaalaislainsäädäntö ei normaaliaoloissa, edellä kuvatuin tavoin, mahdollista alanvaihtoa ensimmäisessä luvassa mainitulta ammattialalta toiselle ilman, että henkilö hakee jatkolupaa. Jatkolupahakemuksen yhteydessä alanvaihto on mahdollista. Ulkomaalaislakiin, kausityölakiin, yritysten sisällä siirtyviä koskevaan lakiin sekä opiskelijoita, tutkijoita ja vapaaehtoistyöntekijöitä koskevaan lakiin lisättiin nyt väliaikaiset säännökset, joiden mukaan näiden lakien nojalla laillisesti maassa jo oleskelevat kolmansien maiden kansalaiset saavat työskennellä huoltovarmuuden ja työmarkkinoiden

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 258/2020 vp

kannalta tärkeissä tehtävissä. Kausityölain mukaisten lupien osalta säännös koskee myös myöhemmin maahan tulevia.

Helsingissä 28.4.2020

Sisäministeri Maria Ohisalo